

SÄNDNINGSDATUM: 2010-12-11
PROGRAMLEDARE/PRODUCENT: ANGELICA ISRAELSSON
KONTAKT: tyska@ur.se

TYSKA
PROGRAMMANUS

PROGRAMNR: 101753/ra9

ANACONDA GESELLSCHAFT

Schweiz – folkomröstningar

Programmanus på svenska

- Angelica Israelsson: Läser ni tyska här, eller?
- Elever, Upplands-Bro gymnasium: Ja!
- Angelica Israelsson: I Schweiz folkomröstas man ofta om alltmöjligt. Är det någonting ni känner till?
- Elev, kille: Ja. För ett tag sen så röstade de om minareter.
- Elev, tjej: Ja de röstade ju nej till att det skulle byggas fler minareter.
- Angelica Israelsson: Ja, några gymnasieelever i Stockholm känner till den mest omtalade folkomröstningen i Schweiz. Folket drev igenom ett förbud som regeringen var emot. Hur funkar det egentligen?
- Angelica Israelsson: I Schweiz har medborgarna mycket att säga till om. 10-20 gånger varje år folkomröstas man i en massa frågor. Det politiska systemet kallas direktdemokrati. Bruno Kaufmann är schweizare och jobbar över hela världen som expert i demokratifrågor.
- Bruno Kaufmann: Direkt demokrati innebär att man röstas om och föreslår olika saker. Konkret innebär det att man som medborgare kan säga: "Jag vill att det byggs en väg här." Sedan kan man lägga fram ett förslag, samla underskrifter till förslaget och slutligen rösta om det.
Man kan säga att direkt demokrati rör sakfrågor och inte personer, till skillnad från indirekt demokrati, där man helt enkelt väljer någon, som sedan avgör frågorna.

- Angelica Israelsson: Schweiz är indelat i 26 kantoner.
- Bruno Kaufmann: Ja, i Schweiz finns det 26 kantoner. De har sitt eget parlament och sin egen författning. De fungerar nära på som egna små stater med eget skolsystem och eget polisväsen. Gemensamt för alla kantoner är numera t.ex. försvar och valuta. Tidigare var även detta kantonernas ansvar.
- Angelica Israelsson: Förutom alla nationella folkomröstningar så har varje liten kanton sina egna omröstningar om förändringar man vill göra på hemorten. På de flesta håll kan man rösta via nätet, sms eller post, men i två kantoner håller man fast vid gamla traditioner. I Appenzell Innerrhoden och Glarus träffas invånarna en gång om året på ett torg och röstar med handuppräckning.
- Thilo Jahn åkte till Glarus för att vara med på årets stora dag.
- Thilo Jahn: God dag allihop. Jag befinner mig i Glarus, i Schweiz och är närvarande vid den traditionella folkomröstningen. 400-500 människor står på en och samma plats och räcker upp handen och röstar.
- Från vilken ålder får man rösta?
- Sprecher 1: Här i kanton Glarus får man rösta, när man fyllt 16.
- Landammann
Marianne Dürst: Låt oss nu samråda och noggrant överväga alla möjligheter... i frihet och under ansvar.
- Thilo Jahn: Tycker du egentligen att det är bra med direkt demokrati, eller vad tycker du?
- Sprecher 2: Det är en mångårig sedvänja och därför tycker jag att man ska hålla fast vid den, även om det inte är så meningsfullt ur ett demokratiskt perspektiv, bland annat eftersom många människor inte längre klarar av att stå fyra timmar på torget.
- Röster på torget: ... för det tredje, eftersom det inte kostar några pengar, inte en enda franc.
- Thilo Jahn: Vilka frågor röstar du på här i dag?
- Sprecherin 1: Jag är t.ex. intresserad av en förbifart och av gratis kollektivtrafik. Jag kommer att rösta på den typen av frågor.

- Thilo Jahn: Hur känns det att få rösta för första gången?
- Sprecherin 1: Ja, det känns bra att man får vara delaktig i besluten, som rör kantonen.
- Thilo Jahn: Efter fyra och en halv timme i dåligt väder avslutas nu rådsmötet i Glarus. Man har röstat om 22 frågor. De röstberättigade, som var sjuka, eller var tvungna att arbeta, eller var för gamla, och alltså inte var närvarande, kunde tyvärr inte rösta. Men hur som helst är kantonrådet en 623 år gammal tradition och traditioner är mycket viktiga här i Glarus.
- Angelica Israelsson: Det finns många länder världen över som folkomröstar då och då - Sverige till exempel - men det som utmärker direktdemokratin i Schweiz är något som kallas folkinitiativ.
- Bruno Kaufmann: Ett medborgarinitiativ är ett instrument i direktdemokratin som gör det möjligt för medborgare att tillsammans formulera en fråga eller ett förslag och sedan söka stöd i befolkningen. Om man lyckas samla 100 000 namnunderskrifter inom 18 månader, då har man rätt att få svar från alla, det vill säga att alla medborgare kommer att rösta i denna fråga.
- Angelica Israelsson: Thilo träffade Stefanie Schmid som är engagerad i folkinitiativet "Skydd mot passiv rökning". Dom har precis lyckats samla in de 100 000 namnunderskrifter som krävs för att det ska bli folkomröstning.
- Stefanie Schmid: Vårt förslag är att det i princip ska vara rökfritt på restauranger, på alla offentliga platser och på arbetsplatser. Det irriterar mig när mina kläder stinker av rök, när jag kommer ut från en restaurang och människorna, som måste arbeta där... De arbetar åtta timmar i rök och det anser jag att ingen ofrivilligt ska behöva stå ut med.
- Thilo Jahn: Hur lång tid tog det för er att få ihop 100 000 namnunderskrifter?
- Stefanie Schmid: För oss tog det ett år. Man har 18 månader på sig. De flesta initiativen blir inte färdiga förrän sista månaden, eftersom det kan vara väldigt svårt att få ihop så många namnunderskrifter. Det gäller att många människor har tid, pengar, energi och engagemang för att kämpa för den aktuella frågan.
- Thilo Jahn: Var hämtar du din kraft ifrån?

- Stefanie Schmid: Det är en så intressant uppgift. Det är mycket spännande att följa det hela politiskt. Det är också så häftigt. Vi arbetar i ett toppenteam med bara unga hängivna människor. Vi har jättekul ihop.
- Thilo Jahn: Hur går det egentligen till att samla namnunderskrifter, vad gör man?
- Stefanie Schmid: Det finns lite olika möjligheter. Den vanligaste varianten är att vi ställer oss på gatan och frågar människorna:
: ” God dag, skulle ni också vilja att det var rökfritt på restaurangerna i Schweiz?”
- Thilo Jahn: Hur reagerade folk? Skakade de på huvudet och gick förbi eller hur togs det emot?
- Stefanie Schmid: Många sa:” Toppen, jag skriver under direkt, äntligen någon som gör något”. Andra var snarare negativa, många sa t.ex. ”Jag är rökare, jag röker och det står mig fritt att göra det var jag vill.
- Thilo Jahn: Skulle jag alltså kunna säga att jag skulle vilja att det fanns mer frukt i skolorna i Schweiz och sedan ställa mig på gatan och samla namnunderskrifter och skulle jag kanske få till stånd en ny lag?
- Stefanie Schmid: Ja lite förenklat uttryckt skulle man kunna göra på det viset.
- Angelica Israelsson: Ja, vi får hoppas att det går bra för Stefanie och hennes förslag i folkomröstningen. För det är faktiskt väldigt ovanligt att det blir ja till ett folkinitiativ. Det händer bara en gång på tio.
I november 2009 röstade schweizarna ja till ett mycket omdiskuterat lagförslag.
- Nyhetssändning: Schweizarna har idag röstat ja till att förbjuda byggandet av minareter. Därmed blir Schweiz det enda landet i världen med ett förbud mot muslimska bönetorn.
En majoritet av befolkningen...
- Angelica Israelsson: Initiativet kom från SVP, det schweiziska folkpartiet långt ut på högerkanten. Trots att regeringen var emot förslaget och rekommenderade folket att rösta nej, så var det ändå 57% som röstade ja. Pascale Bruderer är talman i nationalrådet - den ena kammaren i Schweiz tvåkamarparlament.

- Pascale Bruderer: Trots att regeringen var emot minaretförbudet, så röstade schweizarna ja. Det fick mig att inse att vi från politiskt håll måste se upp ännu mer och vara uppmärksamma på vad som är på gång i befolkningen.
- Angelica Israelsson: Ja, det finns för- och nackdelar med direktdemokrati. Nästa Anaconda Gesellschaft handlar om när kvinnorna i Schweiz fick rösträtt.
- Miriam: Det var en otroligt skön känsla. Jag fick tårar i ögonen, när jag stod bland de andra väljarna.
- Angelica Israelsson Missa inte det! Alla program i serien och övningar till dem finns på ur.se/anaconda. Jag heter Angelica Israelsson
- Kan du komma på någon fråga där du skulle vilja vara med och rösta – i Sverige.
- Elev, kille: Okey. Arenasituationen vid Globen. Alltså den nya Stockholmsarenan som ska byggas...
- Angelica Israelsson: Vad skulle du vilja rösta för?
- Elev, kille: För att den tillfaller Bajen...